

TARA NOASTRA
FOLIA POPORALĂ A
„ASOCIATIUNII“

REDACTOR:

OCTAVIAN COGA.

12

CŪPRINSUL:

	Pag.
Oct. Goga: La răs-pântie	439
Comuna „Viitorul“	440
Dr. Petru Șpan: Moțul și firea lui	443
Alex. Țințariu: Țăranul român și străinii	444
Grădinar: Ocularea pomilor	446
Stuparul: Ce să facă stuparul în Iulie:	447
Gh. T.: Din popor	448
Chipurile noastre	449
Știri	450
Răspuns	452

Înștiințare.

Rugăm pe toți câți au binevoit să primească această foaie să grăbească cu trimiterea plății de abonament.

Administrația foii „ȚARA NOASTRĂ“.

Cetitorilor.

Pe toți, cărora le ajunge în mâni această foaie îi rugăm să o cetească și dacă o socot de potrivită trebuințelor țărănimii să o răspândească între oamenii noștri dela sate.

Foaia apare săptămânal și o vor primi cetitorii Dumineca.

Abonamentul e pe an 4 cor.

Pe jumătate de an 2 „

Pe trei luni 1 „

Banii să se trimită la Administrația revistei „Țara noastră“. Sibiiu — Nagyszeben. Asociațiune.

Toți cărturarii noștri, mai ales cei în atingere apropiată cu țărănimea — preoții și învățătorii — sânt rugați a trimite acestei reviste articole și știri cari sânt în legătură cu trebile țărănimii. Indesebi primim bucuros articole cu povește economice, precum — și snoave, poezii populare etc. Scriitorii articolelor sânt rugați a se folosi de un grai înțeles de popor, ca să nu fim siliți a supune schimbării în redacție articolele.

Pentru articolele bune dăm și o cuvenită răsplată bănească.

ȚARA NOASTRĂ

Revista populară

a „Asociațiunii pentru literatura rom. și cultura poporului rom.“

Abonamentul: Pe un an 4 cor. Pe o jumătate de an 2 „ Pe trei luni 1 „ Pentru România . . . 6 Lei	REDACTOR: OCTAVIAN GOGA	Redacția și administrația: Sibiu (Nagyszeben) Str. morii, 6.

LA RĂSPÂNTIE.

S'a împlinit o jumătate de an dela ieșirea acestei gazete.

Pornită din gândul bun de a răspândi, în numele așezământului al cărui slujitor sunt, bunele învățături pentru țărani, această foaie a căutat mijloacele apropierii de sufletul obștei noastre dela sate.

E o credință nestrămutată a ori-cărui judecător limpede, că în aceste zile de grea cumpănă pentru neamul nostru toată luarea aminte a cărturării trebuie să se îndrepte asupra mulțimii oropsite a țăranilor noștri.

Numai cu o țărănime smulsă prin puterea slovei din amintirile unei rușinoase umilinți istorice, prin o țărănime cu sufletul premenit de slugărnicia omoritoare, prin o țărănime cu un mai bine întemeiat rost cultural și economic putem câștiga chezășia dăinuirii noastre în viitor.

Pentru luminarea acestei țărănimi, pentru povățuirea ei după putință, pentru creșterea sufletească a celor mulți și năcăjiți, a căror dragoste e singurul sprigin al nostru, noi vom munci mai departe.

Vom munci în credința unui viitor mai bun, înfruntând îndărătnici orice lovitură, așteptând ajutorul oamenilor de suflet cari știu prețui marea însemnătate culturală a unei gazete pentru popor. *Oct. Goga.*

COMUNA „VIITORUL“.

VI. Banca sătească după cinci ani dela întemeiere.

Preotul Peptea povestește întâmplările mai însemnate din trecutul de cinci ani al băncii din comuna «Viitorul».

«Am înființat banca într'un cias bun, zice d-sa. Am avut, ce e drept, mult de muncit și de răbdat, dar nu-mi pare rău.

Sunt abia cinci ani dela înființarea acestei bănci și toate au luat altă față în comuna noastră.

De unde la început eram numai 35 de părtași, astăzi abia se mai găsește cap de familie în «Viitorul», care să nu fie părtaș la bancă prin câte o cvotă (parte) de Cor. 20— așa că acum aproape toți locuitorii comunei au drept să-și spună părerea și să-și deie votul cu prilejul adunărilor băncii.

Și cum au ajuns să se înscrie aproape toți ca părtași? Așa că de bani toți au avut trebuință în cursul timpului. Bani însă li-s'a dat împrumut numai celor ce se făceau părtași. În felul acesta, azi a intrat unul și mâne altul, până au intrat aproape toți în ceată. Au mai rămas numai vr'o câțiva oameni cu purtări rele, pe cari să fi și voit ei să între în însoțire, nu i-am fi primit. Însoțirea noastră este o însoțire pentru oameni cinstiți. De aceea pe vr'o 2 destrăbălați i-am dat afară, ferindu-ne de ei ca de ciumă.

În statutele sau contractul tovărășiei noastre, noi am pus apriat că luăm răspunderea pentru bunul mers al băncii cu toată averea noastră. Și aceasta ne-a ușurat mult ajungerea la banii trebuincioși în lucrările băncii și cu camete cât se poate de mici.

Primind banii cu mici camete am avut puțința de a-i da și noi împrumut cu camete mici, și prin aceasta a le înlesni datorașilor replătirea datoriilor.

Fiindcă oamenii din «Viitorul» erau mai toți legați cu datorii la bănci, mai mari sau mai mici, din apropiere și depărtare, cum și la cămătari, țanta noastră de căpetenie a fost ca pe toți ceice plăteau camete prea asupraitoare la alte bănci, — să-i atragem la banca noastră.

Ne-am zis: îi vom deslegă din cătușile altor bănci și ale cămătarilor, le vom pune camete mai ușoare, le vom face înlesniri în ce privește facerea împrumuturilor și terminul plătirii, le vom ciontă prilejul de a pierde timpul și de a fi supuși la mari

Gheorghe Coșbuc.

cheltuieli când cu facerea împrumuturilor la băncile din depărtare, și mai ales vom urmări pas de pas pe toți ca banii să-i întrebuițeze bine, nu pentru ospețe, pomeni, beuturi, haine de târg și peste tot pentru lucruri nefolositoare, adesea chiar netrebnice, — ci numai pentru lucruri cari ridică bunăstarea plugarului și-l înalță și sufletește.

Așa am zis și cu ajutorul lui D-zeu așa am și făcut.

Am fi voit să știm chiar dela înființarea băncii noastre ce datorii apasă asupra locuitorilor comunei «Viitorul». Dar cum și de unde să poți afla? Lucruri de aceste cei mai mulți le tăinuiesc. Tot ce puteam ști, a fost că mai nime nu eră fără datorii. Nu treceă săptămână ca unul sau mai mulți dintre datorași să nu fie amenințați cu judecată și supuși la grele pedepse în bani; astfel că răul ar fi crescut de aici încolo foarte repede, dacă banca noastră nu pășea la mijloc tocmai când primejdia începuse a bate cu putere la ușe.

Suma datoriilor am putut-o afla numai cu timp, după ce oamenii noștri, văzând înlesnirile ce li-se fac la banca din comună au început a-și plăti rând pe rând, prin mijlocirea acestei bănci, datoriile dela alte bănci.

Comuna «Viitorul», cu 196 de case și 1010 locuitori, am aflat mai târziu că, eră datoare, la înființarea băncii din comună, cu aproape 100,000 coroane.

Am aflat că la cele mai multe bănci oamenii plăteau camete peste 10 la sută, astfel că erau strânși în fiară și oricât ar fi muncit și păstrat — ceace mulți nu făceau — nu mai eră mod de a plăti camete și datorii și a se mai vedea descurcați din mreja blăstămată a datoriilor.

Ce e drept o parte a locuitorilor au luat bățul pribegiei și au pornit mai ales spre America unde, într'un an, doi sau trei au făcut parale și, pe calea aceasta, s'au scuturat de datorii; dar cei mai mulți au rămas în vâltoarea greutăților și năcazurilor de tot felul, din care trebuiau scoși.

Eră timpul deci să întindem mână de ajutor celor din vâltoare. Și ce am făcut?

Am împrumutat bani cu camete mici, cel mult cu 6 la sută, și i-am dat împrumut oamenilor noștri cu cel mult 8 la sută.

În felul acesta am făcut oamenilor mari înlesniri. Ei și-au plătit rând pe rând datoriile la alte bănci și au rămas în legătură cu banca noastră. Ei numai plăteau acum camete 10 și

peste 10 la sută, ci cel mult 8 la sută. Nu mai pierdeau timpul cel scump cu facerea împrumuturilor, nu mai erau supuși adesea la judecăți și cheltueli mari din pricină că nu țineau seamă de termenul de plată și peste tot erau scutiți și de alte multe greutăți și încurcături ce sunt de obicei în strânsă legătură cu datoriile.

Banca noastră a tras și ea folos și s'a întărit în scurt timp prin felul nostru de a lucra.

Câștig, mare câștig, a fost, că noi până acum am lucrat fără plată.

Răscumparând datoriile oamenilor dela alte bănci, am avut de lucru cu mulți bani, cari au adus camete însemnate și, chivernisirea bună fiind, în timp de 5 ani banca noastră a ajuns să aibă fonduri de peste 15 mii coroane, fără o mulțime de alte isprăvuri bune săvârșite cu ajutorul ei.

MOTUL ȘI FIREA LUI.

Numirea de moț fiind în lumea mare altcum înțeleasă și mai ales altcum aplicată, decât cum este la populația din fața locului, mă voiu nizuî a face o descriere amănunțită a distribuirii acestei populații pe teritoriul, unde se susține că locuiesc Moții.

*

Călătorul care merge cu trenul dinspre *Blaj*, cât ce coboară *Târnava* la *Mihalț* întâlnește în fața sa coama așa numiților *Munți-Apuseni*, cari ies mai ales la iveală prin *Peatra Craivei* și *Peatra Ceții*. Apoi luându-și drumul spre *Aiud* călătorește pe un șes mănos printre șirul acesta de munți și valea *Murășului*, până ce trecând din *Cluj*, trece pela *Ciucea* valea *Huedinului*, care proprie desparte acești munți de alte șiruri de munți ce se întind spre mează-noapte-răsărit. În drumul său dela *Teiuș* până către *Ghiriș* zărește *Peatra-Săcuilor* dela *Trăscău* și apoi *Crepătura* dela *Turda*.

În zile senine se vede până în vârful *Muntelui-mare* la *Duba*, un munte deasupra frunțașei și frumoasei comune de munte *Lupșa*, despre care în popor există și astăzi tradiția, că în vremuri mai vechi, când suflă vântul, cele două petri mari care stau una pe alta *cântau*, de se auzeau în *Cluj*. Aceste pietri sunt o frumoasă alcătuire a naturii. Și astăzi păstorii bat la ele de se aude jos în comună.

Călătorul însă, care pornește dela Sibiu pe drumul ce duce la *Vinț*, cât ce ajunge la *Apoldul-românesc*, vede coama de munți ce se întinde spre *Zam* cu colinele lor, acoperite cu păduri și tufişuri printre cari şerpuiesc spre valea Murăşului *vâlcelele* și *pârâuaşele* sprintene, ducând cu sine prundişul din munții bogați în mine de aur. Colo sus în înălțimi, la un loc de priveliște admirabilă, se zărește *Săcărâmbul* cu băile sale de aur, precum și munții *Zlatnei*, *Buciumului* și *Abrudului*.

Cum înaintezi cu trenul spre *Sebeș* priveliștea munților din față te frapează prin alcătuirea admirabilă a naturii și mai ales prin nenumăratele cărărușe și poteci prin care urcă locuitorul acestor locuri prăpăstioase cu căluțul de căpăstru și due hrana de toate zilele din așa zisa țară. Să se știe că oamenii din Munții-Apuseni când ies din *culcuşurile* lor zic, că merg la „țară” iar locuitorilor din șes le zic „țărani”!

Linia de munți dela *Ciucea* și până pe la *Zam* formează de cătră *Ardeal* linia de unde se încep *Munții-Apuseni*; iar cu muntele *Găina* deasupra *Albacului* și *Scărișoarei* se sfârșesc acești munți.

Aceasta ar fi limitarea teritorială geografică a acelor locuitori, cari în deobște mai mult ori mai puțin poartă numirea de „*Moți*”, iar teritoriul locuit de ei numirea de „*Țara Moților*”.

Dr. Petru Șpan.

ȚĂRANUL ROMÂN ȘI STRĂINII.

E lucru bine cunoscut, că foarte multe sunt izvoarele sărăciei țaranului român, între cari izvoară e și acela, că țaranul român, în toți străinii, în toți veneticii are încredere oarbă, vorbele acestora pentru el sunt sfinte, pe când față de oamenii noștri cărturari, deci față de cei de aceeași limbă, lege și sânge cu el, țaranul român e neîncrezător, învățăturile și sfaturile lor nu le ascultă, nu le primește.

Fără îndoială, acest fapt nespus de trist e un mare rău, căci e păgubitor atât țaranului român, cât și neamului nostru românesc. Nu e iertat însă să aruncăm vina numai în spatele țaranului român, pentrucă el atunci, când l-a ajuns vre-o pacoste, vre-un năcaz numai din neștire bate la ușa străinilor, și să lasă să fie ademenit de vorbele lor fățarnice și lingușitoare.

Lipsa de învățătură e pricina tuturor relelor cari răpesc rodul crunt al muncii țaranului român, căci fie țaranul român

avut sau sărac, *el nu poate să facă adevărata deosebire* între cărturarii români și între cei străini, pentrucă la aceasta *ii lipsește lucrul cel mai însemnat, îi lipsește învățătura trebuincioasă*, și astfel judecata ce el își face, hotărîrea ce iă e bolnavă, e nenaturală și totodată și păgubitoare.

Să vedem numai. Badea Ion are un proces. Badea George l-a dat în judecată pentru o părcelă de pământ, pe care badea Ion o ține în posesiune (o întrebuințează) fără ca să aibă vre-un drept la aceasta. Merge deci la oraș, la avocat. Avocatul român îi spune, după ce cetește actele, că badea George într'adevăr are drept la pământ, și astfel să-i deie pământul pe cale pacinică și să nu-și facă cheltuieli zădarnice cu procesul. Din această pricină avocatul român nici nu primește să-l apere în proces, căci nu-l poate ajuta cu nimic.

Badea Ion însă are altă părere. El trebuie să câștige procesul, *pentruică cu gândul acesta a plecat de acasă*. Merge deci la un alt avocat, la un avocat străin — de cele mai multe ori jidov. Avocatul acesta îi spune, că el, badea Ion, — are drept la pământ și nu badea George, și astfel va câștiga procesul. Badea Ion cu mulțămire își freacă mâinile, iar pe fața lui se zugrăvește bucurie și fericire... Avocatul străin cere 100—200 coroane, pe cari badea îndată le plătește, iar dacă n'are toți banii la el, pentru rest subscrie cambii (vexlă) sau obligație și, ca omul care a făcut treabă bună, se închină până la pământ înaintea veneticului, și apoi merge acasă.

Trece o anumită vreme, și badea Ion se pomenește cu executorul în casă. A pierdut procesul și trebuie să plătească cheltuielile lui badea George, ba mai trebuie să deie acestuia și pământul! Văzându-se strâns cu ușa, își aduce aminte de sfatul ce i-a dat avocatul român, adecă să deie lui badea George pământul, și își face muștrări, de ce n'a ascultat el de acest om, care i-a voit numai binele. Dacă ar fi primit sfatul dela avocatul român, ar fi pierdut numai pământul, și nu și vre-o 200—400 coroane, — ba poate și mai mult și cu ce ar fi putut cumpără alt pământ — bani grei, dintre cari o jumătate a plătit avocatului său, iar ceealaltă jumătate avocatului lui badea George.

Cazurile acestea sunt zilnice. Să urmărim numai cu băgare de seamă pe țăranul român, și ne vom convinge despre aceasta...

Să ne întrebăm acuma: De ce badea Ion n'a primit sfatul avocatului român, care i-a spus că badea George are drept la pământ, și astfel să deie acestuia pământul, și să nu-și facă cu

procesul cheltuială zadarnică? De ce badea Ion a primit sfatul avocatului străin, care i-a spus să se apere în proces, pentru că badea George n'are nici un drept la pământ?

Răspunsul la aceste întrebări numai acesta e: Badea Ion de aceea n'a primit sfatul avocatului român, ci al avocatului străin, pentru că *n'are învățătura trebuincioasă, ca să vadă un astfel de fapt sau lucru în adevărata sa haină, și să ia o hotărîre sănătoasă, chiar și dacă prin aceasta ar suferi vre-o pierdere oarecare.*

Țăranul român e muncitor, el muncește cu sudoare grea și ziua și noaptea, muncește ca nici un alt popor; pînăce însă nu va fi înarmat cu cea mai puternică armă a veacului în care trăim: *cu arma învățăturai*, pînă atunci el, în totdeauna, va fi unealta tuturor oamenilor răi și nesățioși, cari îi răpesc o mare parte din rodul crunt al muncii sale.

Țăranul român e înzestrat cu cele mai frumoase însușiri, dar ca să fie pe deplin fericit, și cu pași mari să înainteze, el are trebuință înainte de toate *de învățatură.*

Cei chemați să-și facă datoria!

Alex. Țințariu.

OCULAREA POMILOR.

Cel mai bun și mai ușor fel de altoire a pomilor este ocularea. Se face cu multă înlesnire și, fiindcă ea se obicinuește la pomii tineri, fără a pricinui stricăciuni mari în trunchiul ce se altoiește, pomul se vindecă bine și de grabă, rămânând deplin sănătos, ceea ce în urma altor feluri de altoire nu se prea întâmplă.

Ocularea izbutește mai bine în *Iunie, Iulie și August.*

Ea nu se face cu o mlădiță întreagă ci numai cu o mică bucătică de coaje, pe care se află numai un mugur sau, cum ti mai zice, ochiu. Coaja aceasta să fie tineră, abia de câteva luni adevă din anul în care facem ocularea, și să se deslipească ușor de lemn.

Pentru a păstra mlădițele pline de suc, trebuie să fie delăturate frunzele de pe ele; numai coada frunzei cu o bucătică de frunză să se lase pe mlădiță ca să scutească mugurul ce se află sub frunză. Și vârful și crăngile mlădiței pe care se oculază, să se taie jos tot din această cauză cu câteva zile înainte de oculare. Când avem să oculăm, un număr mai mare de pomișori, mlădițele de pe cari se ia coaja și mugurul de altoit, să se țină pe timpul oculării cu partea lor din jos în apă. Cu mugurul

in creștere ocularea se începe de obicei, când pe mlădițele tinere (de vară) mugurii sunt foarte bine dezvoltati (făcuți). In timp de secetă pădureții de oculat se udă pentru a înteli mișcarea sucului in ei.

Când se despoaie coaja cu mugurul trebuincios pentru oculare, este de luat bine sama, ca aceasta să se ridice de tot de pe lemn, și să nu rămână colțul mugurului in lemn; in astfel de întâmplări ocularea nu izbuteste. Coaja aceasta se despoaie mai bine cu o peniță de os sau lemn.

La oculare marginea coajei de pe pomul nobil (de soiu bun) să se ascuțească puțin, pentrucă se așează mai bine sub coaja pomișorului sălbatic, mugurul este scutit și se prinde cu inlesnire.

Când se oculează, se caută pe pomișorul de oculat un loc foarte neted, și acolo se fac două tăieturi cari formează la un loc un T. Aceste tăieturi au să ajungă până la lemn. Lângă tăietura ce merge in jos coaja se despoaie cu mare grije, cu ajutorul unei penițe de os sau de lemn, Sub coaja despoiată se pune acum mugurul nobil și anume așa ca part a mai lată a cojii cu mugurul să vină sub tăietura ce merge in curmeziș. Apoi se leagă cu fâșie de teiu sau cu rafia, atât deasupra cât și dedesuptul mugurului nobil.

Pomii se oculează de obicei in pădureți de 2—3 ani; vișinii și cireșii isbutesc mai bine in pădureți crescuți in acelaș an.

Ar mai fi multe de spus despre oculare.

O singură privire însă plătește mai mult decât o sută de spuse; de aceea unde se mai urmează prelegerile economice, să se arete in faptă acest mod de altoire.

Grădinar.

CE SĂ FACĂ STUPARUL IN IULIE?

In părțile noastre, cel mult cu sfârșitul lui Iunie căl. nou, trebuie să se incheie roitul și să nu așteptăm după roi până la Săn-Petru.

Dupăce s'a sfârșit cu roirea și matcele s'au fructificat, albinele încep a-și omori trântorii, iar stuparul trebuie să le vină într'ajutor. Cu cât trântorii se vor prăpădi mai ingrabă, cu atât folosul e mai mare.

Pentru stărpirea trântorilor sunt făcute *prințătoare* anume. In lipsa acestora mulți trântori se pot omori cu ajutorul unui bețiș de grosimea degetului. Pe la ameazi, când își fac sborul

lor obicinuit, ei se turtesc cu capătul bețișășului la ieșirea și intrarea în coșniță. Alt chip de stărpire în coșnițele mobile este următorul: în cele mai multe coșnițe se pot vedea trântorii de cu seară pe fagurii dindărăpt și chiar pe fereastră, care se înlătură și trântorii de pe ea se mătură cu o peană de găscă; tot așa se urmează și cu cei de pe fagurii dindarăt. Măturați grămadă jos, ei se calcă cu picioarele; dar se pot lăsa să rămână afară peste noapte, ceea ce le pricinuieste moartea. Înainte de a mătura trântorii să se bage de seamă, nu cumva să fie și matca pe faguri.

Dacă albinele n'au ce căra de pe afară se începe răpirea încă din această lună. De aceea stuparul să fie cu mare băgare de seamă și să nu îngăduie în stupină stupi fără de matcă și de tot slabi.

Roiii nevoiași, dacă avem de cuget să-i ținem, trebuie ajutați cu faguri cu pui și cu miere dela stupii de frunte. Nutrirea se face totdeauna seara; picuri de miere să nu rămână pe poliță în jurul coșniței, nici prin stupină. După roire se va cerceta cu îngrijire fiecare stup, spre a ne încredința, că au matca fructificată. Matcele bătrâne trebuie înlocuite prin altele tinere. Dacă toate matcele sunt fructificate, e mare pagubă a mai suferi trântorii în coșnițe.

În această lună trebuie nimiciti dușmanii albinelor, d. e. *fluturii* ce se prădesc în stupină și în coșnițe, cum și *moliile* acestora, apoi *vespii*, *bumbarii*, *păianjini* ș. a., cari fac pagubă atât în faguri și miere, cât și prin pustiirea albinelor.

De lipsă e să aibă albinele, cu deosebire în această lună, apă la îndemână, iar ca să nu se înec, se va pune în apă muschii sau paie.

Stupul; din care se mai văd zburând trântori pe la sfârșitul acestei luni, rare-ori e în bună rânduială; el trebuie cercetat și vindecat. Trântorii ce s'ar ivi într'un târziu dovedesc, că lipsește matca sau că s'a format o matcă tinără. *Stuparul.*

DIN POPOR.

Cine iubește și tace
Răbdă-l, Doamne, și-i dă pace,
Cine iubește și spune
Nu-l răbdă, Doamne, pe lume.

Foaie verde de mohor
Plânge-mă, maică, cu dor
Că și eu ți-am fost fecior,
Ți-am fost mână de-ajutor;

Scos-am plugu din șopron,
 Scos-am boii din ocol
 Pe Joian și pe Bujor,
 Și-am plecat să ar ogor.
 Nici o brazdă n'am tăiat
 Și la soarte m'au luat.
 Vinde maică boii toți
 Și mă scoate dela sorti.
 Dela sorti și dela moarte
 Maica nu mă poate scoate.

Vai, badeo, cum te-am visat
 Pe-un cal negru înfrânat,
 Vai, mândruțo, visul tău
 Țăla mi-o fi drumul meu.
 Calul negru, înfrânat,
 Mi-o fi drumul de plecat
 Cu pușca la Țarigrad.

Poartă, mândro, ce-i purtă
 Poartă fir de măgherean
 Să mă mai aștepți un an,
 Că și eu mândr-oi purtă
 Firicel de tămăioară
 Să-mi fi dulce soțioară.

Și fi mândro sănătoasă
 Ca o floricea frumoasă,
 Că eu, dragă-s supărat
 Ca un șosmarin brumat.
 Și maică, pân oi veni
 O cămașă mi-i croi.
 Și pe straiu dinainte
 Coase-mi plug cu șase vite
 Și pe straiu dinapoi
 Coase-mi plug cu șase boi,
 Pe mâneca din dreapta
 Scrie-mi-te Dumniata,
 Pe mâneca din stânga
 Scrie-mi pe mândruța mea.

Pentru ochi ca murele
 Ocolii pădurile,
 Pentru sprâncene'nghinate
 Ocolit-am șapte sate,
 Și Sibiiul jumătate
 Și țara pe-a treia parte.

Bade, doru dumnitale
 E floare mirositoare,
 — Mândro doru meu și-al tău
 Impreune-l Dumnezeu.

Culese de Gh. T.

CHIPURILE NOASTRE.

Gheorghe Coșbuc. E un vechiu adevăr că o sămânță nu poate răsări și prinde rădăcini decât în pământul încălzit de soare și stropit la vreme de ploaie prielnică. Astfel e și sămânța luminii. Ea nu prinde rădăcini decât în sufletele încălzite de soarele libertății. Acolo rodește această sămânță și aduce bielsug. Cu toate acestea și pe crângurile istovite de prăpădul vremilor rătăcește câte-un fir de lut care dă vieață bobului de sămânță. Răsărită floarea prinde puteri și se ridică falnică în mijlocul pustietății... Astfel răsar pe ici pe colo oamenii mari ai unui popor năcăjit. Astfel s'a ivit și cel mai mare poet al Ardealului nostru **Gheorghe Coșbuc**, fiul Năsăudului, născut în comuna Hordou din o familie de preot, la anul 1866. A învățat școalele gimnaziale la Năsăud, universitatea la Cluj. Dela vârstă fragedă a început să scrie pe la mai multe foi. La anul 1884 a intrat re-

dactor la ziarul „Tribuna” iar în anul 1890 a trecut în România unde trăiește muncind și astăzi. A scris o mulțime de cărți vrednice. Poeziile: „Balade și idile” și „Fire de tort” sunt cele mai de frunte. Alături de aceste e „Povestea unei coroane de oțel” în care a înfățișat războiul pentru neatarnarea Țării românești.

Dăm în acest număr al gazetei noastre portretul acestui mare om al neamului nostru.

ȘTIRI.

Inștiințare. Am trimis această foaie timp de o jumătate de an unui număr foarte mare de cetitori, fără ca mulți din ei să fi plătit abonamentul și fără să fi returnat cele 26 numere ale foii. Drept aceea pe toți acești cetitori i-am socotit și-i socotim abonați și-i rugăm să binevoiască a ne trimite abonamentul pe asemnatul alăturat la Nr. 20 al foii.

Abonații cari au plătit numai pe un pătrar sau o jumătate de an sunt rugați să-și înoiască abonamentul la timp trimițând suma cu care sunt în restanță.

Totodată rugăm să se lipească pe dosul cuponului întreagă adresa sau să se scrie măcar numărul învălițoarei în care trimitem foaia și să ni-se împărtășească spre îndreptare greșelile ce s'ar fi strecurat în adresă.

Cărturărimea noastră o rugăm și la acest loc să răspândească această foaie în păturile largi ale țărânilor noastre

Leac contra pelagrei. Medicul vestit din București Dr. Victor Babeș a aflat leac contra pelagrei, care bântuie grozav în România. Peste 40,000 de țărani sufer de boala aceasta. E știut că pelagra se naște din lipsă de hrană indestulitoare și din hrană rea. Tot lipsa de hrană a pricinuit boala cea mare prin care a trecut România, anul acesta: răzmirița. Să dea Dumnezeu ca cei puși la cârma Țării Românești să afle leacul contra foamei, izvorul boalelor acestora. Că până nu se vindecă răul din rădăcină nu este mântuire. Drul Babeș vindecă pelagra, dar cu toată știința Dșale nu va mai putea vindecă al doilea soi de boală.

Nedee in Brad. Pe Duminică în 30 Iunie despărțământul Brad a plănuit o petrecere populară cu câte-va cântări de cor, joc de călușeri, dialoguri și declamări, ca un fel de încheiere a prelegerilor populare din jumătatea întâiu a acestui an. Cum însă nici prelegerile nu s'au putut ține după program, din nevoia oamenilor dela conducere, tot așa nici petrecerea. A adus Dumnezeu însă câțiva tineri cu inimă caldă, de pe la școli și așa Nedea s'a ținut cu alt program. La 2 d. a. erau adunate aproape toate crângurile Bradului la pădurea „Crișanei“, unde s'a ținut petrecerea. După câteva jocuri a urmat programul: 1. Toporul și pădurea, de G. Alexandrescu, decl. de T. Suci. 2. Despre procese de M. Drăgan, dialog, dat de V. Boneu iunior și A. Rimbaș. Pălmuș și Ciomăguș, de A. Pan, decl. de Dr. I. Radu. 4. Nunta Zamfirii de G. Coșbuc, decl. de A. Rimbaș. 5. Din satira III de Eminescu, decl. de S. Albu iunior. 6. Graiul neamului de G. Coșbuc, decl. de Dr. I. Radu. 7. Noi, de O. Goga, decl. de Marioara L. Albu, 8. Cântecul redutei de G. Coșbuc, decl. de C. Albu. 9. Țiganul cinstit, anecdotă de T. Speranță, decl. de Dr. I. Radu. Acest program a ținut vre-o oră, apoi a urmat jocul. Au fost mulți și din clasa mai inteligentă, câte-va doamne în costum național, jucând și ele. Petrecerea a mers în cea mai bună rânduială și bieții oameni nu știu, cum să-și arete mulțămita, că li-s'a dat prilej a și petrece și ei odată omește, iar nu a se îmbătă, luând de-a rândul toate cărciumele din Brad. S'a încheiat seara la 8 cu vorbiri și îndemnuri de a asculta glasul „Asociațiunii“ și de a folosi biblioteca populară din Brad. Taxă n'a fost, cu toate acestea au dat de bună voie câte 10—20 fil. adunându-se vre-o 20 cor. din care scoțând cheltuielile muzicii, rămâne ceva și pentru biblioteca populară a „Asociațiunii“.

Ministrul de agricultură dă de știre, că din 5—17 Aug. a. c. se vor ține cursuri practice în ale vieritului în Budapesta pentru preoți și învățători, dându-le ajutor de spese câte 70 cor. — Preoții, cari vor să ieie parte să-și înainteze rugarea cu timbru de 1 Cor. direct, la ministru cât mai îngrabă. În rugare să arete de câți ani sunt, ce limbi știu, unde sunt aplicați. Învățătorii vor înaintă tot asemenea cereri prin inspectorul, de cari se țin Îndemnăm a se folosi cât mai mulți de acest favor.

Roada acestui an. După socoteala făcută la sfârșitul lunii Iunie în ministerul de economie, roada acestui an va fi cu

mult mai slabă decât a anului trecut. Anume: *grâu* va fi mai puțin cu vr'o 20¹/₂ milioane măji metrice, *săcară* cu aproape 4 mil. măji metr., *orz* cu aproape 2¹/₂ mil. măji metr., și *ovăs* cu aproape 1¹/₂ mil. măji metrice.

⊙

Tovărășie pentru asigurarea vitelor, s'a înființat în comuna Vrani, (Comit. Caraș-Severin). S'au înscris 110 membri cu 334 de vite în preț de 100,000 cor. Indemnăm cu toată căldura pe țărani noștri, să înființeze cât mai multe tovărășii de felul acesta.

⊙

Prelegeri economice populare în desp. „Hațeg” s'au ținut în 12 Iulie n. la 8 ore a. m. în comuna Grădiște, anume: 1. Ce e Asociațiunea? scopul ei, prezidenții ei, școala de fete și casa națională. Cu schiopticonul de Dr. Ioan Radu profesor în Brad. 2. Din vieața și patimile dlui I. Christos. Cu schiopticonul de Dr. Ioan Radu profesor în Brad. 3. Urmările beției. — Cu schiopticonul de Dr. Ioan Radu prof. în Brad. 4. Gândaci de cei stricăcioși pomilor și stărpirea lor. Cu schiopticonul de Dr. Ioan Radu profesor în Brad. 5. Soiurile mai alese de vite și îngrijirea lor. Cu schiopticonul de Dr. Ioan Radu profesor în Brad. 6. Urzirea neamului românesc. Cu schiopticonul de Dr. Ioan Radu profesor în Brad. 7. Urmările proceselor. Cu schiopticonul de Dr. Ioan Radu profesor în Brad. 8. Combaterea concubinatlui, de Dr. Iacob Radu vicar gr.-cath. în Hațeg. 9. Asigurarea vitelor, de Victor Pop contabil în Hațeg. 10. Închiderea de Dr. Gavriil Suciu avocat în Hațeg directorul despărțământului.

Răspuns.

Alon. Nr. 814. Ne întrebă: *cum se cresc prunii din sămburi?* Timpul cel mai potrivit pentru sămănat este toamna. Fiindcă sămburii de prune incolțesc și răsar cu greu, de obicei se urmează astfel: sămburii se îngroapă îndată după cules, acoperindu-se cu pământ peste care se pune un strat de gunoiu de 2—3 cm. La sfârșitul lui Martie sămburii trebuie căutați și dacă au incolțit să seamănă în straturi. Altmod de incolțire este: că punem sămburii într'o groapă, peste ei punem zamă groasă de var stâns din proaspăt, dar nu ferbinte; astfel îi lăsăm 2 săptămâni, după care îi sămănam cu var cu tot în afunzime de 8 cm.